

۲۴۸۷۴۹۹

تقاضا در امور غیر مالی

زهرا صمدنیا

علی نامنی

دکتر فاطمه باستانی

www.ketab.ir

نوبت: اول ۱۴۰۳

سرشناسه	: صمدنیا، زهره، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور	: تقاص در امور غیر مالی / زهره صمدنیا، علی نامنی، فاطمه باستانی.
مشخصات نشر	: تهران: آریا دانش، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ج، 165 ص.
شابک	: ۱۳۰۰۰۰۰ ریال 978-622-333-226-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۹ - ۱۳۸.
موضوع	: تقاص: Taghas
موضوع	: قصاص (فقه) -- ایران: Lex talionis (Islamic law) -- Iran
شناسه افزوده	: نامنی، علی، ۱۳۷۴-
شناسه افزوده	: باستانی، فاطمه، ۱۳۶۴-
رده بندی کنگره	: ۶۷ت/۶/۱۹۸BP
رده بندی دیویی	: ۳۷۹/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۶۳۷۲۹۸

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدید آورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد تخلف را به دفتر مرکزی "انتشارات آریا دانش" گزارش فرمایید.

عنوان: تقاص در امور غیر مالی

مؤلفین: زهره صمدنیا، علی نامنی، دکتر فاطمه باستانی

صفحه آرا: مهدی رادمهر

ناشر: آریا دانش

شمارگان: ۱۰ نسخه - نوبت: اول ۱۴۰۳

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۳-۲۲۶-۵

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان آزادی، خیابان بهزاد، پلاک 32 واحد 14 تلفن 88562273

www.ariyadanesh.ir

حق چاپ جهت ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

- فصل اول: ماهیت و احکام تقاص غیر مالی ۱
- گفتار اول: مفهوم شناسی تقاص ۲
- مبحث اول: تقاص در لغت ۲
- مبحث دوم: مفهوم تقاص در اصطلاح ۳
- گفتار دوم: پیشینه تقاص ۴
- گفتار سوم: ادله تقاص ۷
- مبحث اول: کتاب ۷
- مبحث دوم: سنت ۱۱
- مبحث سوم: اجماع ۱۵
- مبحث چهارم: عقل ۱۶
- گفتار چهارم: موضوع تقاص در امور غیر مالی ۱۷
- گفتار پنجم: عناصر و ارکان تقاص ۱۷
- مبحث اول: شرایط مقاص (تقاص کننده) ۱۸
- بند اول: اهلیت مقاص ۱۸
- بند دوم: قصد ۱۸
- بند سوم: اختیار ۲۰
- بند چهارم: داشتن سمت ۲۰
- بند پنجم: عدم انجام جرم یا ورود ضرر ۲۰
- مبحث دوم: شرایط مقاص عنه ۲۲
- گفتار ششم: اهداف و آثار تقاص ۲۳
- گفتار هفتم: محدودیت‌ها در اجرای تقاص ۲۶
- گفتار هشتم: تقاص کیفری ۲۹
- مبحث اول: حکم تقاص در قوانین ۳۰

- گفتار نهم: استیذان در تقاص از حاکم ۳۱
- گفتار دهم: جریان یافتن مرور زمان در تقاص غیر مالی ۳۹
- گفتار یازدهم: بررسی رابطه تقاص و نظم عمومی ۴۱
- فصل دوم: مبانی و قواعد ناظر بر تقاص در امور غیر مالی ۴۳
- گفتار اول: قاعده لاضرر حاکم بر تقاص ۴۴
- گفتار دوم: قاعده نفی عسر و حرج علت اجرای تقاص ۴۵
- گفتار سوم: قاعده الضروره یدفع بقدر الامکان ۴۶
- گفتار چهارم: قاعده اعتداء مجوز تقاص ۴۷
- مبحث اول: فلسفه قاعده اعتداء ۵۱
- مبحث دوم: استثنائات و محدودیت قاعده اعتداء ۵۴
- گفتار پنجم: قاعده معاقبه به مثل و ارتباط آن با تقاص ۵۶
- مبحث اول: فلسفه قاعده معاقبه به مثل ۵۹
- گفتار ششم: تقاص و قاعده اقدام متقابل ۶۰
- مبحث اول: قاعده اقدام متقابل در نظام حقوق بین الملل ۶۳
- بند اول: قبل از تصویب منشور ملل متحد ۶۳
- بند دوم: بعد از تصویب منشور ملل متحد ۶۶
- مبحث دوم: عرصه قاعده اقدام متقابل ۶۷
- مبحث سوم: محدودیت‌های اجرایی قاعده اقدام متقابل ۷۰
- گفتار هفتم: قاعده مقابله به مثل نظیر تقاص ۷۲
- مبحث اول: عرصه قاعده مقابله به مثل ۷۴
- مبحث دوم: تاثیر تقاص در قاعده مقابله به مثل بر حقوق کیفری ۷۶
- مبحث سوم: محدوده قاعده مقابله به مثل و اشراف آن بر تقاص ۸۰
- گفتار هشتم: تقاص و دفاع مشروع ۸۶
- گفتار نهم: قصاص و تقاص ۸۹
- گفتار دهم: قاعده نبذ و جریان آن در تقاص ۹۱

- مبحث اول: تقاص در قاعدهٔ نَبذ در امور بین‌الملل ۹۵
- گفتار یازدهم: تقاص و اصل نفی سبیل ۹۷
- فصل سوم: مصادیق تقاص در امور غیر مالی ۱۰۱
- گفتار اول: تقاص در مسجد الحرام ۱۰۲
- گفتار دوم: جهاد در حکم تقاص ۱۰۲
- گفتار سوم: تقاص در نکاح ۱۰۶
- مبحث اول: حسن معاشرت ۱۰۶
- مبحث دوم: حق تمکین ۱۰۸
- مبحث سوم: تقاص در نشوز ۱۱۰
- مبحث چهارم: تقاص در مواقع و قسم ۱۱۲
- گفتار چهارم: تقاص در جرایم تمامیت نفسانی (قصاص) ۱۱۳
- مبحث اول: تقاص در دفاع از عرض و ناموس ۱۱۵
- گفتار پنجم: تقاص در جرائم علیه تمامیت معنوی ۱۱۶
- مبحث اول: تقاص کلامی ۱۱۶
- بند اول: قبیح ذاتی توهین ۱۱۷
- (الف) ادلهٔ قائلین به جواز تقاص کلامی ۱۱۸
- (ب) ادلهٔ مخالفین تقاص کلامی ۱۲۲
- (ج) قول برگزیده ۱۳۱
- مبحث دوم: تقاص در تقاضف ۱۳۱
- مبحث سوم: لزوم همسانی در شتم ۱۳۴
- مبحث چهارم: محدودیت در تقاص در ستم ۱۳۶
- مبحث پنجم: تقاص و اختلال در نظم عمومی ۱۳۷
- گفتار ششم: تقاص در نظام حقوق بین‌الملل ۱۳۸
- مبحث اول: موانع تقاص در عرصه بین‌الملل ۱۳۸

- بند اول: تقاص در حیطة قواعد امره در حقوق بین الملل ۱۳۸
- بند دوم: تقاص با رعایت اصل تناسب در تقاص بین الملل ۱۴۱
- بند سوم: تقاص با سلاح هسته‌ای ۱۴۳
- بند چهارم: تقاص غیر مسلحانه ۱۴۴
- مبحث دوم: مصادیق تقاص در عرصه بین الملل ۱۴۶
- منابع و مأخذ ۱۵۶
- منابع فارسی ۱۵۶
- منابع عربی ۱۵۷
- مقالات ۱۶۳
- پایان نامه ۱۶۴
- قوانین ۱۶۵

در روابط اجتماعی انسان‌ها، تضييع حقوق مالی و غيرمالی و تعدی به يکديگر امری غير قابل انکار است. آنچه در نگرش فقهی و حقوقی، قابل تأمل است چگونگی استيفای حقوق در کمترین زمان و در بهترین شرایط می‌باشد. از مهم‌ترین دغدغه‌های جامعه اسلامی، رعایت حقوق متقابل انسانی و استيفای حقوق ضایع شده افراد جامعه است. آنچه در آغاز، مورد قبول تفکر فقهی و حقوقی است، آن است که افراد در تمامی مراعات حقوقی و مشکلات اجتماعی خویش نمی‌توانند به محاکم قضایی رجوع کرده و هر امر کوچک و بزرگی را در فرآیند دادرسی قضایی دنبال نمایند. لذا تقاص در امور غير مالی را به استناد قواعدی به مانند قاعده لاضرر، قاعده اعتداء، قاعده مقابله به مثل و قاعده نبد زيربنای نهاد تقاص در امور غير مالی دانسته و آن را مستدل می‌دانند. برخی مصادیق تقاص در امور غير مالی از قبیل تقاص زوجین، یا تقاص کلامی و تقاص در امور بين الملل است که به بحث و بررسی نهاده‌ایم. از آنجا که تقاص حق است نه تکلیف، بنابراین الزامی برای اجرای آن وجود ندارد. در نتیجه قانون منصوصی نیز در این زمینه موجود نیست. اما براساس اصل ۱۶۷ قانون اساسی با استناد به آیات و منابع معتبر فقهی می‌توان ادله‌ای موثق برای تقاص در امور غير مالی را دریافت نمود. اما از آنجا که تقاص با مصادیق آن هویت می‌یابد فلذا حکم هر یک از مصادیق آن با دیگری متفاوت است و نمی‌توان حکم واحدی برای این تأسیس فقهی و حقوقی صادر نمود. اما فی الحیث المجموع می‌توان گفت تقاص در فقه اسلامی به استثناء حرمان شرعی، امری مجاز شناخته شده و لکن عفو و گذشت با نگرش فقه اسلامی بیشتر تطابق دارد.

به هر روی نویسندگان سعی نمودند طرحی نو دراندازند تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

* والله المستعان *

زهره صمدنیا - علی نامنی

دکتر فاطمه باستانی